

Záznam z XXXVII. Akademického fóra
<http://jcmf.cz/osov>

Právní stav RVVI – Aspekty hodnocení vědy

Veřejný, volně přístupný seminář se konal ve čtvrtek 24. ledna 2013, 14:00-17:00, ve Velké posluchárně v sídle Jednoty českých matematiků a fyziků, Praha 1, Žitná 25.

Přílohy:

Z-P Průvodní dopis k Záznamu z AF-XXXVII.

Z-0 Program AF-XXXVII, aktualizováno 23.1.2013.

Poznámky k obnově právního stavu v Radě pro výzkum, vývoj a inovace.

.Z-1 Záznam z AF-XXXVII.

Z-2 Účastníci AF-XXXVII.

Z-3 Senát PČR. Veřejné slyšení: Jaké změny legislativy potřebují české vysoké školy?

Z-4 M. Černohorský: ppt Právní stav RVVI.

1. Uvítání. Informace. Ze seminární korespondence.

1.1 Po zahájení XXXVII. Akademického fóra ve 14:15 a uvítání jeho účastníků (seznam v příloze Z-2) objasnil M. Černohorský změny dané aktualizací programu (Z-0), k němuž jsou v distribuovaném materiálu připojeny „Poznámky k obnově právního stavu v Radě pro výzkum, vývoj a inovace“ (dále RVVI, resp. Rada).

1.2. Omluvy z účasti došly od Prof. R. Haňky a Prof. J. Chýly a ze sekretariátů předsedy vlády RNDr. P. Nečase, rektora Univerzity Karlovy Prof. V. Hampla, místopředsedy Výboru pro vědu, vzdělávání, kulturu, mládež a tělovýchovu poslance Prof. I. Ohlídala a T. Vrbíka, vedoucího poradců předsedy vlády.

1.3. Schůzky 16.1.2013 k přípravě Veřejného slyšení Senátu PCR s předsedou Výboru pro vzdělávání, vědu, kulturu, lidská práva a petice senátorem M. Chládkem se zúčastnili J. Bacílek, M. Černohorský a J. Zlatuška. Veřejné slyšení k tématu „Jaké změny legislativy potřebují české vysoké školy?“ se připravuje na 20. února 2013.

1.4. Problém zákonnosti stavu v RVVI vyúsťuje díky současné aktivitě první místopředsedkyně Rady PhDr. Miroslavy Kopicové ve vyhlídce na brzké vyřešení. Na její pokyn byl péčí Sekretariátu připraven „materiál pro Úřad vlády a pana premiéra s variantami řešení právních otázek spojených s členstvím několika členů v RVVI. Jde o dvě varianty nápravy současného stavu - právní výklad potvrzený Legislativní radou vlády nebo revokace usnesení vlády.“

1.5. Údaje z korespondence

s předsedou vlády (S 49, 55),

se členy vlády (S 28-30, 40-42),

s předsedkyní/předsedou Legislativní rady vlády (S 15, 16, 31, 45, 47, 57),

se členy Rady (S 1, 34-39, 50, 51),

se sekretářem Rady (S 52, 53),

s vedoucím poradců předsedy vlády (S 61, 62),
s činiteli Ministerstva financí (S 43, 44)
jsou na příslušných místech prezentace k bodu 2 „Právní stav RVVI“ (příloha Z-4).

2. M. Černohorský: Právní stav RVVI.

Jeden z vrcholných orgánů státní správy, Rada pro výzkum, vývoj a inovace, je již déle než rok ve stavu oprávněně považovaném, i když ne zcela obecně, za nelegitimní. Situace vyžaduje nápravu, jak především ve věci samé, tak ve věcné informovanosti o ní. Nejstručněji je možné charakterizovat situaci konstatováním, že podle vládní dokumentace jsou první místopředsedkyně Rady PhDr. Miroslava Kopicová a místopředseda Rady ministr Prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D., LL.M., ve čtvrtém funkčním období po sobě, zatímco zákon připouští dvě:

P. Fiala	Funkční období		člen Rady
	první	? –10.5.2010	ad personam
	druhé	11.5.2010–31.7.2011	jako předseda České konference rektorů
	třetí	1.8.2011–5.10.2011	ad personam (bylo bez jmenování, navíc nemělo nastat dříve než 1.8.2015)
	čtvrté	1.12.2011–dosud	ad personam
M. Kopicová	Funkční období		člen Rady
	první	? –10.5.2012	ad personam
	druhé	11.5.2010–12.7.2010	jako ministryně (MŠMT)
	třetí	13.7.2010–5.10.2011	ad personam (bylo bez jmenování, navíc nemělo nastat dříve než 13.7.2014)
	čtvrté	1.12.2011–dosud	ad personam

K překročení počtu funkčních období došlo tím, že vláda při svém nástupu nereagovala na fakt, že P. Fialovi a M. Kopicové s ukončením jejich kvalifikačních funkcí předsedy České konference rektorů, resp. ministryně školství, mládeže a tělovýchovy končí také jejich funkční období v Radě. K dalšímu pochybení došlo při jmenování 30.11.2011.

Nelegitimity současného složení Rady je si značná část akademické obce dobře vědoma, i když Česká konference rektorů a Rada vysokých škol, resp. jejich vedení to veřejně neprojevují. Pokud jde o Akademií věd ČR, XL. zasedání Akademického sněmu AV ČR dne 19. dubna 2012 přijalo toto usnesení:

Akademický sněm upozorňuje na skutečnost, že jmenování některých současných členů Rady pro výzkum, vývoj a inovace je v rozporu se zákonem, což může zpochybnit platnost usnesení přijatých touto Radou.

Dvě varianty řešení.

V právním stavu RVVI dochází však právě v těchto dnech k účinné aktivitě její první místopředsedkyně M. Kopicové. Jedná ve smyslu své zákonné a přirozené povinnosti a uplatněním svěřené moci se děje to, co se mělo stát aktivitou nejen její už před více než rokem. Dne 17.1.2013 sděluje: „[...] Dala jsem pokyn Sekretariátu RVVI připravit materiál pro Úřad vlády a pana premiéra s variantami řešení právních otázek spojených s členstvím několika členů v RVVI. Jde o dvě varianty nápravy současného stavu - právní výklad potvrzený Legislativní radou vlády nebo revokace usnesení vlády. Takto je materiál připraven, [...]“

Podrobnosti materiálu připraveného pro Úřad vlády a pana premiéra nejsou známy. Použitím postupu uvedeného v závěru této prezentace by byl vyřešen problém čtyř po sobě následujících funkčních období P. Fialy a M. Kopicové a jejich stávající funkční období by skončilo jako druhé dnem 10.5.2014).

2.1. Prezentace byla uvedena připomenutím vyjádření JUDr. Miroslava Šmidáka na XXVIII. Akademickém fóru 12.1.2010:

„Při jmenování nových členů RVVI došlo k evidentnímu a trapnému porušení platného zákona (zákon č. 130/2002 Sb., v platném znění, § 35, odst. /6/). Ještě trapnější je následná snaha toto pochybení nějak popřít a „zamést je pod koberec“. Argumenty, kterými je chybný postup premiéra a vlády obhajován, jsou irelevantní. To se týká především tvrzení, že úmyslem zákonodárce bylo omezit maximální souvislou dobu výkonu funkce člena Rady na 8 let. Zákon však výslovně mluví o dvou po sobě následujících funkčních obdobích (tedy o možném dvojím po sobě jdoucím jmenování a nepřipustnosti třetího), přičemž zároveň předpokládá a umožňuje, aby funkční období trvalo i méně než 4 roky. Stejně tak je nesmyslná i konstrukce, poukazující na dvouměsíční pauzu mezi odvoláním dřívějších a jmenováním nových členů RVVI. Během této pauzy Rada v zákonem stanovené podobě neexistovala a neměla žádné funkční období, takže období předcházející a nynější Rady po sobě následují. Nápravu současného stavu bude proto možno zjednat pouze novým, zákonu odpovídajícím právním aktem vlády.

Soudím však, že jádro problémů v činnosti RVVI nespočívá ani tak v jejím personálním složení, jako v chybném stanovení jejího postavení a působnosti zákonem č. 130/2002 Sb., v platném znění, kdy se z odborného a poradního orgánu vlády stala jakýmsi sui generis ústředním orgánem státní správy pro oblast VVI, aniž by pro tento úkol měla odpovídající strukturu, podmínky a jasnou osobní a politickou odpovědnost.“

2.2. Zákon: „Funkční období členů Rady pro výzkum, vývoj a inovace je čtyřleté. Člen Rady pro výzkum, vývoj a inovace může být jmenován nejvýše na dvě po sobě následující funkční období.“

2.3. Zastánci názoru (místopředsedkyně vlády a předsedkyně Legislativní rady vlády K. Peake 11.1.2012; hlavní vědecký poradce předsedy vlády P. Fiala 12.1.2012), že jmenováním členů Rady P. Fialy, Z. Frolíka a M. Kopicové vládou dne 30.11.2011 nebyl porušen zákon, argumentují nikoli oficiálním dokumentem, který se zatím nepodařilo získat, ale vyjádřením, které místopředsedkyně vlády a předsedkyně Legislativní rady vlády Mgr. K. Peake uvádí ve svém dopise se závěrečným upozorněním na to, že vyjádření je pouze její osobní právní názor, a proto jej nelze považovat za oficiální či závazný výklad zákona. Ve vyjádření se uvádí:

„Funkční období členů Rady pro výzkum, vývoj a inovace je čtyřleté. Člen Rady pro výzkum, vývoj a inovace může být jmenován nejvýše na dvě po sobě následující funkční období.“

Smyslem tohoto ustanovení je zejména určit nepřekročitelný časový limit pro výkon funkce a časově jej omezit na dobu nejvýše celkem 8 let, po jejímž naplnění musí být člen odvolán, neboť nadále už přestává splňovat podmínku časového limitu pro výkon funkce. Co do důsledků je účelem tohoto ustanovení ze zákona „vyvolat“ povinnost obměny členů Rady po naplnění časového limitu 8 let členství konkrétní osoby v Radě novými osobnostmi, a tak vytvořit podmínky pro eliminaci stagnace činnosti Rady průběžnou obměnou odborníků v dané oblasti.

Rozhodnou zákonnou podmínkou je stanovení časově nepřerušené následnosti po sobě jdoucích funkčních období. V případě, že tato funkční období na sebe z jakýchkoli důvodů bezprostředně nenavazují, lze dovodit, že se nejedná o „po sobě následující funkční období.“

Argumentace si protiřečí. V prvním odstavci se velmi srozumitelně odůvodňuje, proč se nepřipouští delší než osmileté souvislé působení v Radě a zabezpečuje se obměna. Zároveň však z druhého odstavce lze zcela nenáročným jednoduchým úsudkem dovodit, že se připouští bez

jediné obměny i doživotní souvislé členství v Radě, pomine-li se jednodenní přerušení členství po každých osmi letech. Autor a příznivci této argumentace ji asi s největší pravěpodobností vidí jinak. Bylo by k užítku, kdyby byli ochotni svůj pohled objasnit ve veřejné diskusi.

2.4. Snaha o umožnění doživotního členství v Radě je legitimní, ale je třeba jít cestou změny platného zákona, a ne cestou jeho porušování, jak se děje.

2.5. Sekretariát RVVI disponuje dokumentem, který poskytl Ministerstvu financí, když byl požádán o sdělení legislativní podpory ohledně posledního platného jmenování členů Rady. O tomto dokumentu se vyjadřuje sdělení z Ministerstva financí jako o stanovisku Sekce Legislativní rady vlády. Ministr a předseda Legislativní rady vlády P. Mlsna však říká, že stanovisko Legislativní rady vlády neexistuje. a dále, že „S osobním právním názorem paní místopředsedkyně vlády na předmětnou problematiku, pro kterou podkladovou argumentaci zpracovala Sekce Legislativní rady vlády, jste byl již dříve seznámen dopisem místopředsedkyně vlády ze dne 11. ledna 2012 č.j. 97/2012-RSL.“ Identita dokumentu je tím objasněna, identita jeho autora či autorů známa není.

2.6. Prosba sekretářů RVVI o poskytnutí dokumentu. (Zůstává bez odezvy.)

2.7. Sdělení ministra Mlsny o podkladové argumentaci objasňuje rozpor údajů, že existuje stanovisko LRV (S 43) nebo Sekce LRV (S 44), a údajů, že žádné takové stanovisko neexistuje (viz údaje zejména v odst. 2.5; S 45, 47, 49). Objasňuje také vyjadřování těch (J. Málek, R. Haňka, P. Fiala; S 36, 37, 42), kdo byli uvedeni v omyl, resp. se sami uvedli v omyl informací formulovanou, resp. pochopenou jako poukaz na stanovisko LRV, a proto se domnívají, že vláda neporušila zákon. Proto je sdělení ministra Mlsny (S 47) tak cenné.

2.8. Někteří členové Rady (R. Haňka, J. Málek) pochopili zřejmě informace, podané bez písemného podkladu, jen slibovaného (S 39), jako odborné, respektování hodné stanovisko Legislativní rady vlády (S 36, 37), jiní (K. Oliva, Z.Havlas) se s ústním výkladem nespokojili a dožadovali se písemného vyjádření Legislativní rady vlády (S 35, 38). Vedoucí představitel LRV K. Peake a P. Mlsna se vyyjádřili sice jasně, ale k řešení věci, jimi zastávanému úřadu jednoznačně příslušné, nepřispěli:

„[...] vláda ani Legislativní rada vlády se problematikou údajných pochybností České fyzikální společnosti o legitimitě jmenování některých členů Rady následně po jejich jmenování dne 30. listopadu 2011 nezabývala, a proto ani oficiální stanovisko vlády nebo jejího poradního orgánu v této věci neexistuje.“ (S 45)

„[...] místopředseda vlády, předseda Legislativní rady vlády ani žádný jiný člen vlády nemůže podávat závazný výklad zákona, neboť toto oprávnění náleží pouze soudu, a to v souvislosti s konkrétním soudním řízením. Tím spíše takovýto závazný výklad nemůže podávat organizační útvar Úřadu vlády, kterým je Sekce Legislativní rady vlády.“ (S 47)

2.9. Ve Statutu Legislativní rady vlády, článek 2, se říká:

Legislativní rada

- a) zaujímá stanoviska pro vládu k legislativním návrhům,
- b) zaujímá stanoviska k závěrům pracovních komisí Legislativní rady nebo odboru kompatibility Úřadu vlády k návrhům vyhlášek, pokud zpracovatel návrhu vyhlášky vyjádří nesouhlas s těmito závěry,
- c) **zaujímá stanoviska v dalších případech, rozhodne-li tak vláda nebo předseda Legislativní rady,**
- d) ...

Pokud by tedy vláda chtěla, mohla by stanovisko své Legislativní rady mít. Mohla je mít už v průběhu roku 2012, a i před svými problematickými usneseními v roce 2011.

2.10. Oslovené orgány nebyly však žádány o výklad zákona, ale o vydání oficiálního písemného stanoviska k věci, resp. „stanoviska v daném případě“, a k tomu je předseda Legislativní rady podle jejího statutu oprávněn (S 46): „Legislativní rada [...] zaujímá stanovisko v dalších případech, rozhodne-li tak vláda nebo předseda Legislativní rady [...]“. Kdyby byla tato kompetence v prosinci 2011 uplatněna, mohla být záležitost už tehdy korektně vyřízena.

2.11. Dotaz předsedovi Legislativní rady vlády, zda se ve smyslu vyjádření předsedy vlády, že nejde o záležitost, k níž by příslušelo vyjadřovat se Legislativní radě vlády či jakémukoli jinému orgánu, záležitostí skutečně nemíni zabývat, když podle Statutu LRV vláda nebo dokonce on sám rozhoduje, zda v daném případě LRV zaujme stanovisko, zůstává nezodpovězen.

2.12. Na snímku S 23 je návrh usnesení vlády, kterým mohla být jmenována Rada v jejím nynějším složení bez porušení zákona. Uvedený postup byl hladce schůdný.

2.13. Na snímcích 58-60 je návrh usnesení vlády, kterým by mohl být v Radě obnoven právní stav. Uskutečnění návrhu vyžaduje kvalifikované právníky.

2.14. Nevysvětleno zůstává, proč ani vláda, ani dřívější předsedkyně LRV, ani nynější předseda LRV se neznají ke svému oprávnění rozhodnout, že Legislativní rada vlády zaujme v daném případě stanovisko. Jako kdyby Statut útvaru, který řídí, vůbec neznali. Jejich nečinností narůstají škody různého druhu. Neexistuje ani právně korektní doklad o legitimitě předsednictva Rady, ani veřejné přiznání, že složení Rady je od 1. prosince 2011 nelegitimní a že je třeba pochybení napravit. Teprve díky aktivitě první místopředsedkyně Rady bude nyní tomuto specifickému principu neurčitosti konec.

3. Jiří Zlatuška: K přípravě Novely zákona o vysokých školách.

J. Zlatuška použil pro své vystoupení dokumentaci zveřejněnou Radou vysokých škol: <http://www.radavs.cz/clanek.php?c=1452&oblast=15>, kterou komentoval na základě informací od přímých účastníků jednání. Ukazuje se, že by prospěly kvalifikované diskuse na širší než dosavadní bázi.

4. Diskuse.

Ve volné diskusi byla uvedena řada komentářů a informativních sdělení, mj. tato:

- 4.1. J. Bacílek informoval o připravovaném Veřejném slyšení v Senátu „Jaké změny legislativy potřebují české vysoké školy?“
- 4.2. M. Šmidák sdělil, že proti jeho vyjádření, které bylo připomenuto v prezentaci v bodě 2, se za celý roki neobjevila žádná námitka.
- 4.3. Š. Zajac seznámil účastníky se svým návrhem dopisu předsedovi vlády, týkajícího se zákonnosti v RVVI. Kultivovaně formulovaný, obsahově věcný dopis by však byl v dosavadní seminární korespondenci neorganickým redundantním prvkem. Při úvaze o uplatnění textu jako oficiálního dokumentu Jednoty českých matematiků a fyziků, by bylo třeba volit cestu nikoli Akademického fóra, ale některé z oficiálních součástí JČMF.
- 4.4. Diskuse k informativnímu příspěvku J. Musilové Hodnocení vědy v ČR, přednesenému na AF-XXXVI, a nejen k němu, a diskuse k tématu „Rada pro vědu?“ bude zařazena do programu dalších seminářů.

5. Závěr. Výhled na XXXVIII. Akademické fórum (čtvrtek 21.2.2013).

Program XXXVIII. Akademického fóra bude stanoven podle vývoje situace na základě informací zejména z jednání o novele zákona o vysokých školách. Zvláště aktuálními body programu budou informace účastníků Veřejného slyšení v Senátu, které se koná 20.2.2013.

XXXVII. Akademické fórum skončilo v 17:30.

1.2.2013

Za Odbornou skupinu Organizace výzkumu ČFS JČMF

Prof. RNDr. Martin Černošský, CSc., předseda
cernohorsky@physics.muni.cz

....